и призыв соблюдать международные обязательства, касающиеся права на убежище [6].

Проанализировав переход Литвы к демократии в соответствии с моделью Д. Растоу, мы видим, что страна не до конца прошла все вышеупомянутые в данной теории фазы. Несмотря на то, что, первые три условия перехода к демократии имеются (чувство национального единства, наличие устойчивого и серьезного конфликта в обществе, приход к сознательному выбору демократических процедур), литовские политики на данный момент так и не сумели привыкнуть к новому демократическому порядку и нередко обвиняются в нарушении прав человека.

Литература

1. 25 лет независимости государств Балтии: из Советского в Европейский Союз [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://mgimo.ru/upload/iblock/858/elibrary_28352625_14778726.pdf. — Дата доступа: 30.10.2021.
2. 30 лет назад Литва вышла из СССР [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://lenta.ru/articles/2020/03/11/litva. — Дата доступа: 30.10.2021.
3. Вильнюс обвиняется в нарушении прав человека [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://baltnews.lt/vilnius_news/20181210/1018661924/Lithuania-prava-chelovek-naruscheniya.html. — Дата доступа: 31.10.2021.
4. Растоу, Д. А. Переходы к демократии: попытка динамической модели / Д. А. Растоу [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://read.virmk.ru/R/Rastou.htm. — Дата доступа: 25.10.2021.
5. Операция в Вильнюсе и опрос: как Литва покидала СССР [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://www.gazeta.ru/science/2021/02/08_a_13471946.shtml. — Дата доступа: 31.10.2021.
6. ООН призвало Литву соблюдать международные обязательства, касающиеся права на убежище [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://www.belta.by/world/view/v-oon-prizvali-litvu-sobljudat-mezhdunarodnye-objazatelstva-kasajuschiesja-prava-na-ubezhische-453882-2021. — Дата доступа: 25.10.2021.

Традыцыя гасціннасці беларускай шляхты ў першай палове XIX ст.

Пухцеева Л. С., студ. IV к. БДУ,
навук. кір. Макарэвіч В. С., канд. гіст. навук, дац.

У ментальнасці беларускага дваранства важнае месца займала супольнасць. Блізкасць прадстаўнікоў саслоўя рэалізавалася пераважна праз узаемныя візіты ў госці да сваякоў, сяброў і суседзяў у іх сядзібы. Адсюль і з’яўленне такой шляхецкай традыцыі, як гасціннасць.

Шляхецкая гасціннасць з'яўлялася дэманстрацыяй асабістага багацця і пышнасці роду [1, с. 64]. Звычай гасціннасці дазваляў мясцовым элітарным групам падтрымліваць высокі ўзровень камунікацыі. Мэтамі гасціннасці маглі быць матрыманіяльныя разлікі, палітычныя мэты, неабходнасць падтрымкі сацыяльнага прэстыжу (напрыклад, Антон і Людвіка Горваты былі гасціннымі гаспадарамі і, як патрабавалі традыцыя і губернскае дваранства ад сваіх высокапастаўленых дваранскіх выбранцаў, заўсёды трымалі свой дом у Мінску і загарадную сядзібу Прылукі (пад Мінскам) адкрытымі для дваран [2, с. 60]), а таксама ўсталяванне сваяцкіх унутрысаслоўных сувязяў.

Для суседскіх наведванняў не патрабавалася важкай нагоды. Ухіленне ад супольных таварыскіх сустрэч выклікала асуджэнне [1, с. 64].

Лічылася цалкам нармальным прыехаць у госці і затрымацца там на некалькі дзён ці нават тыдняў. Так, напрыклад, А. Пакаш адзначала ў сваіх мемуарах, што яны з сям'ёй прыехалі на імяніны дзядулі, «пасля якіх яшчэ з пару тыдняў гасцявалі ў Юстыніянаве» [3, с. 356]. Таксама сямейныя, сяброўскія і суседскія наведванні шляхты згадвае ў сваіх успамінах А. Адынец, пры гэтым адзначаючы, што такія візіты маглі цягнуцца тыднямі [4, с. 303–305].

Часам гасціннасць шляхты выходзіла за рамкі разумнага. Напрыклад, адзін пан ва ўспамінах Тышкевіча быў настолькі гасцінным, што мог выкруціць колы ў павозцы сваіх гасцей, каб тыя затрымаліся ў яго. Прычым затрымліваў ён гасцей нават тады, калі пакояў ім не хапала, паколькі лічыў, што добрае сэрца ўсё для іх замяніць. У выніку госці спалі ў зале каля вялікага старадаўняга гадзінніка, які кожныя чвэрць гадзіны адбіваў час; каля распаленай печы і г.д. [5, с. 13].

Пэўнай праявай гасціннасці стаў інстытут рэзідэнцтва. Гэта, па сутнасці, былі нахлебнікі высакароднага паходжання, якія маглі жыць у маёнтку на забеспячэнні гаспадара гадамі. Для буйных паноў шматлікія рэзідэнты з'яўляліся своеасаблівым палітычным рэсурсам. Для паноў сярэдняй рукі наяўнасць рэзідэнтаў была справай прэстыжу, а таксама крыніцай адносна кваліфікаванага персаналу [1, с. 65]. Традыцыі філантрапічнай дзейнасці з'яўляліся звычайнай праявай «добрага тону» ў шляхецкім асяроддзі і ўказвалі на высокі сацыяльны статус дабрадзея [6, с. 145].

Рэзідэнты згадваюцца ў шматлікіх мемуарах. Так, напрыклад, Ганна Герыч успамінае, што заўсёды з імі жыло некалькі чалавек, якія не належалі да іх сям'і, а з'яўляліся рэзідэнтамі. Апісваючы адну рэзідэнтку, Герыч адзначае, што яе любілі і дапамагалі ва ўсім, у чым толькі было магчыма, бо той пасаг, які ў яе быў, яна ўжо праела [7, с. 15]. Пакаш піша, што ў Юстыніянаве стол быў добры, бо там заўсёды знаходзілася шмат дамачадцаў і рэзідэнтаў, якія гасцявалі там так зручна, нібыта ў сябе дома, лічачы Юстыніянаў уласным домам [3, с. 357]. «Усіх ён (дзядуля) абдымаў аднолькава: і свайго пляменніка,

багацея Шадурскага, і старых рэзідэнтаў, якія ўсё жыццё харчаваліся ягоным хлебам, не ведаючы іншай службы, акрамя ружанца» [3, с. 355].

Такім чынам, гасцінная традыцыя і інстытут рэзідэнцтва сфарміраваліся, верагодна, пад уплывам некалькіх фактараў: 1) імкненне наладзіць унутрысаслоўныя сувязі; 2) жаданне падкрэсліць сваё становішча і багацце; 3) філантрапічныя памкненні як праява «добрага тону».

Літаратура

1. Шыдлоўскі, С. А. Культура прывілеяванага саслоўя Беларусі першай паловы XIX стагоддзя : дыс. ... канд. гіст. навук: 07.00.07 / С. А. Шыдлоўскі. — Мінск, 2009. — 140 л.
2. Раюк, А. Р. Нефармальныя сувязі паміж дваранствам Мінскай губерні ў 1795–1863 гадах / А. Р. Раюк // Гісторыя і грамадазнаўства : навукова-метадычны часопіс. — Мінск, 2020. — №1. — С. 58–63.
3. Пакаш з Рудамінаў, А. Успаміны (урыўкі) // Гісторыя Беларусі XIX ст. у мемуарах : [зб. арт. / гал. рэд. В. Булгакаў]. — Мінск : Гайсак, 2014. — С. 307–361.
4. Odyniec, A. E. Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie / A. E. Odyniec. — Warszawa : Nakład Gebethnera i Wolffa, 1884. — 459 s.
5. Tyszkiewicz, E. Obrazy domowego pożycia na Litwie [Электронны рэсурс] / E. Tyszkiewicz. — Рэжым доступу: https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/73422/edition/79792/content. — Дата доступу: 04.11.2021.
6. Куль-Сяльверстава, С. Я. Беларусь на мяжы стагоддзяў і культур : Фармаванне культуры Новага часу на беларускіх землях (другая палова XVIII ст. — 1820-я гг.) / С. Я. Куль-Сяльверстава. — Мінск : БДУ, 2000. — 259 с.
7. Гарбачова, В. Ганна Герыч пра Рэйтанаў, Радзівілаў і Ішкалдзь [Электронны рэсурс] / В. Гарбачова. — Рэжым доступу: https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/89744/1/Arche_№%2012.%202011.pdf. — Дата доступу: 11.11.2021.

Пенсионная реформа В. Ристера в ФРГ

Саватеева Д. В., асп. БГУ,
науч. рук. Шупляк П. А., канд. фил. наук, проф.

Одной из важнейших составляющих социальной политики любого развитого государства является пенсионное обеспечение. За последние десятилетия система, которая складывалась на протяжении ста лет, столкнулась с рядом проблем, связанных с демографическими процессами. Происходит постепенное увеличение количества пожилых людей среди общей доли населения страны. На сегодняшний день количество лиц, получающих пенсионные выплаты, достигает около 25% от общей численности населения [1].